

- ÅRSBERETNING OG REGNSKAP 2017 -



►► ÅRSBERETNING 2017

Lillesands Sparebank driver sin virksomhet i Lillesand kommune. Virksomheten har hovedvekt på sparing, finansiering og betalings-tjenester. I tillegg formidler vi forsikring, leasing og plassering i aksjer og fond.

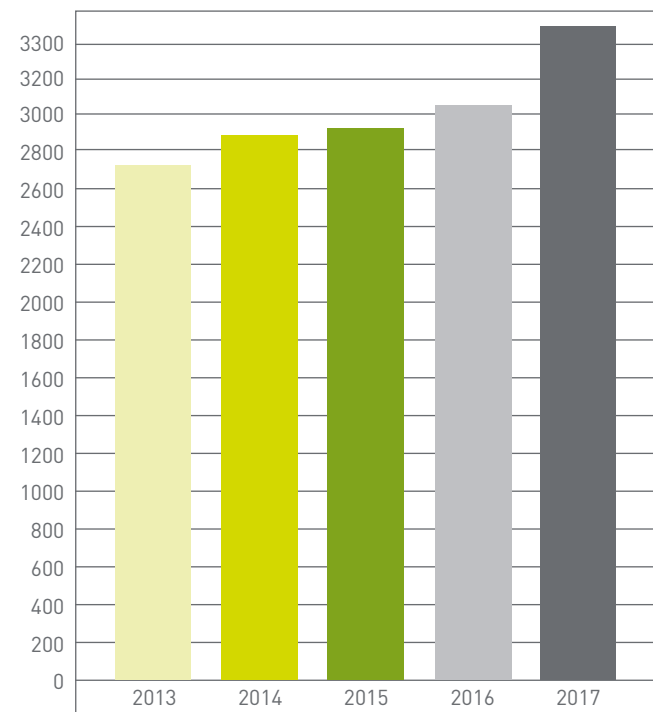
Lillesands Sparebank skal betjene personkunder, små og mellom-store bedrifter, primærnæringer, organisasjoner og offentlig virksomhet i kommunen samt naturlige geografiske grenseområder i nabokommunene. Videre skal banken også ha som mål å dekke tjenester til utflyttede "Lillesandere" og andre personer/bedrifter som vi gjennom kjennskap ønsker å ha som kunder. Bankens har også som mål å betjene de som har hytte/feriebolig i Lillesand kommune.

**VÅR VISJON ER Å VÆRE
BYENS BANK**

**VÅRE VERDIER OG KUNDELØFTER
SOLIDE, ENGASJERTE, PERSONLIGE OG PROAKTIVE**

I 2017 har Lillesands Sparebank gjort en rekke grep for å posisjonere seg for endringer og muligheter. Utgangspunktet vårt er en drift preget av god og stabil inntjening fra en sunn utlånsportefølje. Stabil kostnadsutvikling og en robust finansiell situasjon. Vi har i 2017 hatt en meget god vekst.

► FORVALTNING 2013-2017



► NORSK ØKONOMI I 2017

Aktiviteten i Fastlands-Norge tok seg opp i 2017 etter et 2016 med den svakeste veksten siden finanskrisen. Veksten ble om lag fordoblet, til i underkant av 2 prosent. Dette ligger tett opptil den årlige veksttakten som Norges Bank forventer de nærmeste årene.

Boliginvesteringene har vært en av de sentrale bidragsyterne til økt vekst. Som følge av sterk prisutviklingen i boligmarkedet over flere år, og særlig i 2016, ble det igangsatt bygging av et betydelig antall boliger i 2017. I januar 2017 kom det et omslag i boligmarkedet. Prisendringen var særlig markant i Oslo, hvor prisene også hadde steget kraftig mot slutten av 2016. På tross av omslaget endte årsveksten i boligprisene i Norge på 5,7 prosent. Nedgangen fra begynnelsen av årets sammenfalt med myndighetenes beslutning om videreføringen og tilstramming av boliglånsforskriften. Det er grunn til å anta at omslaget i markedet vil kunne påvirke boligbyggingen i årene fremover.

En tyngende faktor for veksten i norsk økonomi de senere år har vært fallet i oljeprisen, med påfølgende fall i oljerelaterte investeringer. Gjennom 2017 tok oljeprisen seg opp med om lag 10 USD per fat. Samtidig har nedgangen i aktivitet medført en rekke tiltak som har redusert kostnadsnivået i sektoren. Nivået på oljeinvesteringene har trolig bunnet ut og vil øke i tiden fremover. Med forventninger om et høyere investeringsnivå også i øvrige bedrifter, ventes en positiv impuls fra realinvesteringer for økonomien fremover.

Positive utsikter, bedring i reallønnsvekst og et fortsatt lavt rentenivå ga grunnlag for en god forbruksvekst i husholdningene i 2017. Dette gjaldt særlig forbruk av tjenester. Husholdningene har imidlertid økt sin gjeldsbelastning ytterligere og er, gitt høy andel av boliglån med flytende rente, utsatt for endringer i rentenivået. Arbeidsmarkedet bedret seg gjennom året målt ved både arbeidskraftsundersøkelsen (AKU) og registrert ledighet hos NAV. Ledigheten var i november 2017 på 4,1%.

Prisveksten, målt ved konsumprisindeksen (KPI), ble betydelig redusert i 2017, etter å ha nådd en topp på 4,4 prosent sommeren 2016. Den relativt høye prisveksten i 2016 var i stor grad en konsekvens av at den norske kronen hadde falt i verdi, med påfølgende prisvekst på importerte varer. I 2017 avtok denne effekten og prisveksten ble redusert til i overkant av 1 prosent, et nivå godt under styringsmålet for pengepolitikken på 2,5 prosent.

Bedringen av situasjonen i norsk økonomi gjennom fjoråret var ikke av en slik grad at Norges Bank ønsket å heve styringsrenten fra 0,5 prosent. Sentralbanken la vekt på at man bør gå varsomt frem i rentesettingen, men at en første renteheving ikke er langt unna i tid dersom norsk og internasjonal økonomi utvikler seg som forventet.

Finanspolitikken bidro også i ekspansiv retning i 2017. Det strukturelle, oljekorrigerte underskuddet, som måler den underliggende pengebruken av oljeinntektene, økte til 220 milliarder kroner. Målt som andel av trend-BNP for Fastlands-Norge innebar dette en vekstimpuls i økonomien på 0,4 prosent. I forhold til kapitalen i Statens pensjonsfond utland (oljefondet) utgjorde underskuddet 2,9 prosent i 2017, en tidel lavere enn handlingsregelen. Regelen ble i 2017 redusert fra 4 til 3 prosent for å reflektere en lavere forventet realavkastning fra oljefondet (Statens Pensjonsfond Utland), hvilket isolert sett taler for lavere innfasing av midler fra oljefondet inn i norsk økonomi.

►INTERNASJONAL ØKONOMI I 2017

Verdensøkonomien viste i 2017 klare tegn på økt optimisme og sterkere vekst. Aktiviteten hos flere av Norges sentrale handelspartnere tok seg opp og arbeidsledigheten falt i flere land til lavere nivåer enn i perioden før finanskrisen. I tillegg så man høyere investeringsvekst og fortsatt sterk forbruksvekst. Utviklingen har vært understøttet av en svært ekspansiv pengepolitikk som har inkludert utradisjonelle tiltak, i form av verdipapirkjøp, i mange land. Det lave rentenivået må ses i sammenheng med en prisvekst som har holdt seg lav. I takt med at aktiviteten har økt har sentralbankene i flere land startet utfasingen av de ekstraordinære tiltakene, og også hevet styringsrenten enkelte steder.

USA var et av landene som var tidlig ute med rentekutt og verdipapirkjøp (kvantitative lettelser) for å stimulere til økt økonomisk aktivitet etter finanskrisen. Tiltakene har hatt ønsket effekt og i 2017 tiltok veksten, mens arbeidsledigheten ble ytterligere redusert. Den økende aktiviteten førte til tre rentehevinger fra den amerikanske sentralbanken FED gjennom året, samtidig som det ble iverksatt en gradvis nedskalering av sentralbankens balanse. Den pengepolitiske innstrammingen vil i noen grad kunne bli motvirket av skattereformen som ble vedtatt mot slutten av året.

I Eurosonen fortsatte bedringen i økonomisk aktivitet gjennom fjoråret, og veksten endte antagelig på sitt høyeste nivå siden før finanskrisen. Fremgangen var bredt basert med økt inntektsvekst og sterkere fremtidstro som igjen påvirket forbruk og investeringsnivå i en positiv retning. Prisveksten steg noe, men utviklingen var ikke tilstrekkelig sterk til at den europeiske sentralbanken gjorde endringer i den ekspansive pengepolitikken. Imidlertid ble det annonsert at verdipapirkjøpsprogrammet nå vil bli trappet ned. Verdipapirkjøpene vil etter planen bli avsluttet høsten 2018 dersom økonomien ikke opplever ytterligere tilbakeslag.

Situasjonen i fremvoksende økonomier tok seg også opp gjennom fjoråret. Veksten endte samlet sett på 4,5 prosent. Årsaken til fremgangen skyldtes i stor grad positiv utvikling i de råvareeksporterende økonomiene. Kina stod for et solid bidrag, med en vekst i overkant av 6 prosent. Veksten i Kina tilskrives ekspansiv finanspolitikk og høy aktivitet i boligmarkedet. Flere forhold taler for at Kinas veksttakt vil bli noe lavere fremover.

►LOKALT

Lokalt har store deler av næringslivet hatt et tilfredsstillende aktivitetsnivå gjennom 2017. Det er positivt med en del nyetableringer og det at kommunen har tomteområder å tilby de næringsdrivende som ønsker å etablere seg. For handelsstanden er det tøft med konkurransen fra netthandel og Sørlandsparken. Likevel så må det påpekes av nabokommunene har rettet blikket mot Lillesand for de ser at her er det mange som er kreative og greier å få ut potensialet. Viktig å holde på denne posisjonen. Vi lillesandere må også bidra og være lojale mot butikkene, restaurantene etc.

Lillesand Vekst og Handelstandsforeningen gjør en flott jobb for å bidra til aktivitet og banken arbeider aktivt for å være en god bidragsyter vi også.

Tilbudet av usolgte boliger i Lillesand er fortsatt høyt og det tar jevnt over noe lenger tid å få solgt. Dette har sammenheng med at det er mange nybyggprosjekter samt kredittinnstrammingen som myndighetene innførte fra januar 2017.

Styret i Lillesands Sparebank kan for 2017 legge fram et meget godt resultat med lave tap. Bankens soliditet og kapitaldekning er fortsatt meget tilfredsstillende. Rentenettoen er tilnærmet lik fjoråret mens rentemarginen øker noe.

Det er fokus på salg og vi har en god økning i provisjonsinntekter, herunder salg av aksjer i Visa. Vi er kostnadsbevisste i alle ledd. I 2017 ser man effekten av inngåelse av ny Evry avtale.

De aller fleste av våre kunder betjener sine lån på en tilfredsstillende måte, og andelen av misligholdte lån er beskjeden.

Banken ønsker å være en bidragsyter i lokalsamfunnet. I tillegg til den ordinære gaveutdelingen, gir vi støtte til mange ulike tiltak og arrangementer i løpet av året med hovedfokus på barn og unge. Banken har i likhet med tidligere år vært hovedsponsor for blant annet Lillesand Idrettslag, Lillesand Seilforening, LillesandsDa'ene, Lillesand Skolekorps, og UNG. Bankens bidrag fremover til ulike gode formål skal ikke reduseres men økes for å fremme aktivitet og et godt oppvekstmiljø.

►REGNSKAP

Etter styrets mening gir resultatregnskapet og balansen med tilhørende noter og kontantstrømanalyse en fyllestgjørende informasjon om årets virksomhet og bankens stilling ved årsskiftet.

Årsregnskapet er lagt fram under forutsetning om fortsatt drift. Banken har en betryggende egenkapital, og styret er av den klare mening at det ikke er noe i dag som tilsier annet enn fortsatt drift.

Styret har ikke sett hendelser etter balansedatoen som påvirker forhold i det avlagte regnskapet.

►BALANSEN

Forvaltningskapitalen

Bankens forvaltningskapital var ved utgangen av 2017 på 3 359 mill. kroner. Dette er en økning på 306 mill. kroner eller 10,02 % mot en økning på 131 mill. kroner og 4,5 % året før.

Innskuddsutviklingen

Innskudd fra kunder var ved årsskiftet 2 233 mill. kroner. Dette ga en vekst på 28,3 mill. kroner eller 1,3 % mot 6,5 % i året før. Innskudd fra privatpersoner viser en økning på 0,8 % mens innskudd fra næringslivet viser en reduksjon på 0,3 %. Av innskuddene er 13 mill. kroner fastrenteinnskudd. Av bankens samlede innskudd kommer 66,6 % mot 65,8 % året før fra personmarkedet, 25,5 % mot 25,9 % året før fra næringslivet og 7,9 % mot 8,4 % året før fra offentlig sektor. Innskuddene utgjør ved årets utgang 76,7 % av utlånene mot 83,5 % året før.

Utlånsutviklingen

Bankens samlede brutto utlån økte med 273 mill. kroner til i alt 2 913 mill. kroner, noe som gir en vekst på 10,4 % mot 1,4 % året før. Tar man hensyn til økt overføring av lån til Verd Boligkreditt AS på 103 mill. kroner, så er veksten på 12,3 %. Lån til privatpersoner økte med 88 mill. kroner, mens lån til næringslivet økte med 185 mill. kroner. Kasse-, drifts- og brukskreditter, utgjorde 56,6 mill. kroner i 2017. Bankens utlån pr. 31.12.17 var fordelt med 73,4 % (77,5 % i 2016) på personmarkedet og 26,6 % (22,3 % i 2016) på næringslivet.

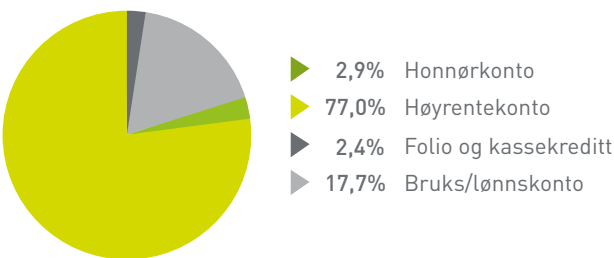
Verdipapirer

Ved utgangen av året var bankens verdipapirportefølje bokført med 204,1 mill. kroner mot 183,5 mill. kroner året før. Av beholdningen er 70,7 mill. kroner plassert i obligasjoner og 133,4 mill. kroner plassert i egenkapitalbevis, pengemarkedsfond og aksjer. Markedsverdien av verdipapirporteføljen var ved årsskiftet 222,4 mill. kroner. Gjennomsnittlig avkastning av obligasjonsbeholdningen var 2,0 % i 2017 mot 2,3 % i 2016. Banken har ikke handelsportefølje. Som tidligere år har banken fulgt en forsiktig linje i forbindelse med plassering i verdipapirer.

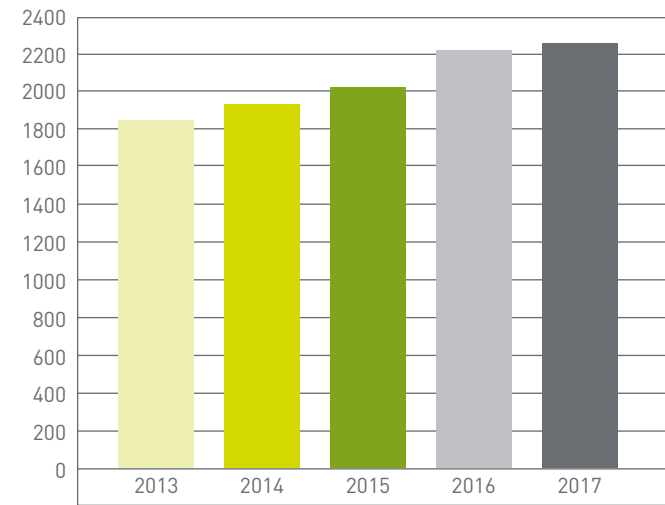
Likviditet

Banken har gjennom 2017 hatt en tilfredsstillende likviditetssituasjon. Bankens gode resultat og solide kapitaldekning har bidratt til at nødvendig kapital har vært tilgjengelig. For å sikre en god og stabil likviditet, hadde vi ved utgangen av året 730 mill. kroner i innlån fra penge- og kredittmarkedet, hvilket er en økning på 260 mill. kroner fra samme tidspunkt i fjor. Samlede plasseringer i kasse og bank utgjorde 224,4 mill. kroner ved årsskiftet mot 212,6 mill. kroner året før. Innlån fra penge- og kredittmarkedet har en løpetid fra 1 til 5 år.

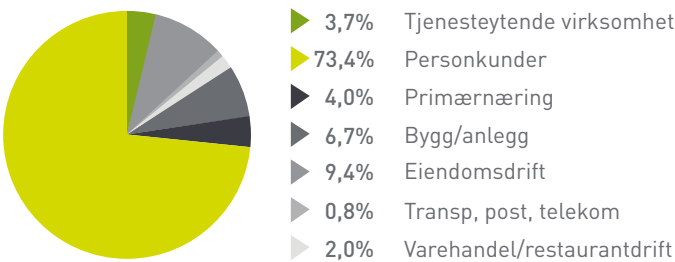
►FORDELING AV INNSKUDDENE 2017



►INNSKUDD 2013-2017



►HVEM LÅNER I SPAREBANKEN 2017



►DRIFTSRESULTATET

Driftsresultatet før tap utgjør 24,2 mill. kroner eller 0,74 % av gjennomsnittlig forvaltningskapital mot 25,9 mill. kroner og 0,84 % i fjor. Resultatet før skatt utgjør 23,2 mill. kroner eller 0,71 % av gjennomsnittlig forvaltningskapital mot 25,1 mill. kroner eller 0,82 % i fjor. Etter skattekostnader er resultatet 17,3 mill. kroner og 0,53 % av gjennomsnittlig forvaltningskapital mot 19,7 mill. kroner eller 0,64 % i fjor.

Netto rente- og provisjonsinntekter har økt med 3,9 mill. kroner til i alt 48,7 mill. kroner og netto andre inntekter er redusert med 2,2 mill. kroner til i alt 12,9 mill. kroner.

Driftskostnadene utgjør 37,4 mill. kroner mot 34 mill. kroner i fjor. Kostnadene i prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital utgjør 1,14 % mot 1,11 % i fjor.

Rentenettoen for 2017 er lik som i 2016 på 1,48 %. Konkurransen i markedet er stor, banken har en betydelig likviditetsbeholdning, samtidig som bankens innlån fra penge- og kredittmarkedet også er noe i utakt med betingelsene for bankens lånekunder.

Tap på utlån og mislighold

Tap på utlån beløper seg til 1,1 mill. kroner. Brutto misligholdte lån utgjør 4,96 mill. kroner som er 0,17 % av brutto utlån.

- I 2017 har vi ikke nedskrevet verdipapirer.
- Pensjonsforpliktelsen er aktuarberegnet.
- Årsoverskuddet etter beregnet skatt på 5,8 mill. kroner utgjør 17,3 mill. kroner mot 19,7 mill. kroner forrige år.

Disponering av overskuddet:

Styret foreslår at overskuddet på 17,3 mill. kroner disponeres slik:

Overført gavekonto	kr.	1 000 000
Overført gavefond	kr.	3 000 000
Overført sparebankens fond	kr.	13 300 000

Kontantstrømanalysen

Kontantstrømanalysen viser netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter på - 219,5 mill. kroner. Netto likviditetsendringer fra investeringsaktiviteter er på - 28,6 mill. kroner, og netto likviditetsendring fra finansieringsaktiviteter er på 260,3 mill. kroner.

Egenkapital og soliditet

Bankens soliditet er meget tilfredsstillende. Kapitaldekningen utgjør 21,99 % (24,58 % i 2016) som er betydelig over myndighetenes kapitaldekningskrav. Samlede fond er på 377,4 mill. kroner og utgjør 11,2 % (11,9 % i 2016) av forvaltningskapitalen pr. 31.12.2017.

Renteutviklingen

Norges Bank har ikke endret styringsrenten i 2017, den er på 0,5 %.

Risikostyring

Med risiko forstår vi alle forhold som kan hindre banken i og nå fastsatte strategier og mål. Helhetlig risikostyring er en prosess, gjennomført av styret, ledelse og ansatte anvendt i fastsettelse av strategi og på tvers av virksomheten og for å håndtere risiko slik at den er i samsvar med virksomhetens risikoappetitt og for å gi rimelig grad av sikkerhet for virksomhetens måloppnåelse (definisjon COSO). Risikostyring er et fokusområde og en viktig del av den strategiske styringen og styrets oppfølging av banken.

Banken har som et av sine hovedmål å ha en moderat risikoprofil.

Vi fokuserer på strategisk og forretningsmessig risiko, finansiell risiko og operasjonell risiko. Banken har en løpende prosess knyttet til overvåking og vurdering av de forskjellige risikofaktorer.

Etter styrets vurdering er bankens risikoeksponering i tråd med de retningslinjer som er trukket opp.

►STRATEGISK RISIKO

Strategisk risiko er knyttet til risiko for uventede tap eller sviktende inntjening i forhold til vekstambisjoner, inntreden i nye markeder eller oppkjøp. Denne risikoformen aktualiserer behovet for å se fremover og sikre seg nødvendig kapital i forbindelse med igangsatte og planlagte satsinger. Vi legger stor vekt på å opprettholde den tillit og det gode renommé vi har i markedet. Den strategiske risikoen vil avdekkes gjennom løpende drøftelser i styret og administrasjon og gjennom periodiske evalueringer.

►FINANSIELLE RISIKI

Bankens finansielle risiko består hovedsakelig av kredittrisiko, likviditetsrisiko og markedsrisiko (rente, kurs og valutarisiko). Bankens har som et av sine hovedmål å ha en lav risikoprofil. Bankens finansielle risiko avdekkes og styres gjennom månedlige oppgaver/rapporteringer.

Kredittrisiko

Kredittrisiko kan defineres som risikoen for tap som følge av at motpart ikke overholder sine forpliktelser, og at stilte sikkerheter ikke dekker utestående krav. Kredittrisikoen er historisk sett den største risikoen i bankdriften. I vår utlånsprosedyre legges det stor vekt på betalingsevne og sikkerhet for å holde kredittrisikoen under kontroll. Vi oppdaterer kontinuerlig policy og håndbøker i henhold til Finanstilsynets retningslinjer/forskrifter. Kredittrisikoen overvåkes gjennom misligholdsrapportering, kredittkontroll og oppfølging av utsatte engasjementer.

Bedriftskundenes regnskaper innhentes årlig, og hvert kvartal går vi gjennom de engasjementene som vi definerer som utsatte. Styret får seg jevnlig forelagt rapporter over utsatte engasjementer.

Det vesentligste av vår virksomhet er konsentrert i Lillesandsområdet. Videre har vi til dels høy konsentrasjon av engasjementer mot lokale håndverksbedrifter. For øvrig vises til note 4.

Banken har i de senere år hatt lave tapskostnader, og ved utgangen av året var misligholdte lån fortsatt beskjedne. Vi har vurdert at nivået for tap fremover ikke vil overstige 0,30 % av brutto utlån i en 3-års-periode. Vi har ikke foretatt endringer av vår kredittrisiko-profil gjennom året. Ved eventuelle fremtidige endringer i denne, forventer vi at normale tap skal kunne dekkes av bankens ordinære driftsresultat.

I dag er det vår oppfatning at den samlede risiko innenfor dette området kan anses som forholdsvis lav.

Markedsrisiko

Renterisikoen i bankporteføljen er knyttet til tap i forbindelse med ulik bindingstid i forbindelse med bankens innskudds- og utlånsportefølje. Banken har for tiden bare mindre beløp i innskudd og utlån med bundet rente – alle øvrige utlån og innskudd er gitt med flytende rente. Fastrentelån sikres ved behov med renteswapper. Dette medfører at det i hovedsak kan gjøres parallelle skift i rentenivået for innskudd og utlån. Bankens finansiering fra markedet fastsettes kvartalsvis i henhold til 3 måneders Nibor.

Styret har fastsatt retningslinjer for handel med verdipapirer, hvor det er lagt vekt på å ha en lav risikoprofil. Det kjøpes kun papirer med flytende rente, og bankens policy er at obligasjoner holdes til forfall. Varigheten av obligasjonsbeholdningen var pr. 31.12.2017 på 0,26 år (pr. 31.12.2016 på 0,33 år). Banken har også i 2017 bare i ytterst beskjeden grad vært eksponert i egenkapitalbevis og aksjer.

Renterisikoen innenfor nevnte områder vurderer vi ikke som betydelig. Bankens styre vurderer risikoen for tap på verdipapirplasseringene som tilfredsstillende.

Lillesands Sparebank har kun en beskjeden kontantbeholdning som er knyttet til kjøp og salg av reisevaluta, og risikoen i denne er liten. Vi har videre stilt garantier for et beskjedent antall valutalån.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at banken ikke er i stand til å kunne innfri sine forpliktelser ved forfall, samt risikoen for at banken ikke klarer å møte sine likviditetsforpliktelser uten at kostnaden ved dette øker dramatisk. Nivået på institusjonens forvaltningskapital og kapitaldekning vil være en sentral forutsetning for å kunne tiltrekke seg nødvendig funding til enhver tid.

Banken er registrert på ABM (en alternativ markedsplass på børsen for notering og handel av obligasjoner og sertifikater).

Innskudd fra kunder er bankens viktigste og mest stabile finansieringskilde. Styret legger vekt på at forholdet mellom innskudd fra kunder og utlån skal være tilfredsstillende. De tre største innskuddene er fra næringslivet og offentlig sektor og beløper seg til totalt 202,6 mill. kroner.

Banken har pr. 31.12.2017 hentet inn 730 mill. kroner fra penge- og kredittmarkedet mot 470 mill. kroner i 2016. Det er overført 535 mill. kroner i lån til Verd Boligkreditt AS, og banken har fortsatt en buffer av lån som er klargjorte og som kan overføres ved behov. Bankens gode resultat og solide kapitaldekning har bidratt til at nødvendig kapital har vært tilgjengelig også i 2017, og til akseptabel pris. For å redusere likviditetsrisikoen, er banken bevisst på å spre innlån på ulike løpetider, samtidig som låneopptakene er langsiktige.

Ved årsskiftet var innskuddsdekningen på 76,67 % mot 83,5 % i fjor.

Styret har fastsatt retningslinjer for likviditetsstyring. Vi benytter Finanstilsynets likviditetsindikator og det er lagt opp til at vi skal ligge i området lav eller moderat risiko. Vi har hatt en tilfredsstillende likviditetssituasjon gjennom året, samtidig som styret følger finansieringen av banken nøye.

►OPERASJONELL RISIKO

Operasjonell risiko kan defineres som risikoen for tap som skyldes utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, svikt hos mennesker og i systemer eller eksterne hendelser. Vi har fokus på at vi har den kompetansen som trengs samt å avdekke eventuell nøkkelmannsrisiko. En vesentlig del av den operasjonelle risikoen i banken er knyttet til bruk av informasjons- og kommunikasjons-teknologi IKT. Risikoen avdekkes gjennom internkontroll og revisjonshandlinger. Risikoen vurderes som akseptabel.

►INTERNKONTROLL OG BASEL II.

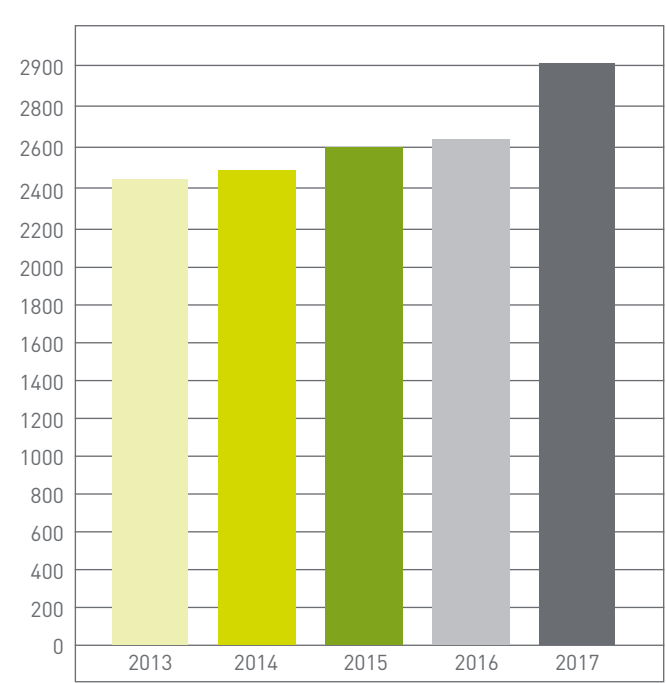
Styret har fastsatt prinsipper for internkontrollen i banken på de ulike aktivitetsområder og påsett at den er etablert i samsvar med lover og forskrifter. Styret har behandlet den årlige internkontrollrapporten og kan bekrefte at den etter styrets mening er gjennomført og dokumentert i henhold til forskriften om internkontroll.

Styret har gjennom året gjennomgått og vurdert bankens risiko- og kapitalvurderingsprosess (ICAAP). ICAAP er en integrert del av styrets og ledelsens rutiner for overordnet styring og kontroll. Styret mener at banken har tilpasset seg regelverket på en god måte ut fra bankens størrelse og risikoprofil.

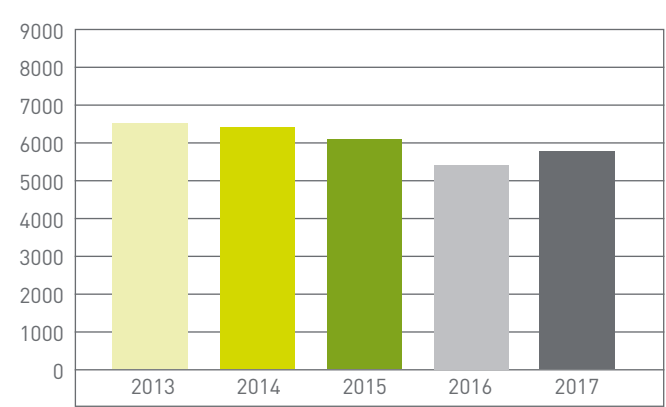
Offentliggjøring av finansiell informasjon etter kapitalkravsforskriften

Vi viser til forskriftens § 45-1 andre ledd og kan opplyse at informasjon vedrørende Pilar III fremkommer på bankens hjemmeside.

►UTLÅN 2013-2017



►LILLESANDS SPAREBANKS SKATT (BELØP I 1000,-)



►ETIKK

Banken har utarbeidet egne etiske retningslinjer og legger stor vekt på å ha en høy etisk standard internt og i sin dialog med kunder. I disse retningslinjene er også samfunnsansvar omhandlet. Disse retningslinjene er lagt ut offentlig via banken sin hjemmeside. Alle ansatte har gjennomgått kurs i etikk. Vi mener at dette blir godt ivaretatt i banken.

►PERSONAL- OG ARBEIDSMILJØ

Ved utgangen av året var det ansatt 13 personer i full stilling og 7 personer på deltid. Dette innebærer at det er knyttet 18,6 årsverk til banken pr. 31.12.2017. Rengjøringshjelp og vaktmester er engasjert på deltid og kommer i tillegg.

Vår målsetting er at vi skal opprettholde et arbeidsmiljø som er i samsvar med lover og regler for helse, miljø og sikkerhet. Samarbeidet med de ansatte i forskjellige utvalg har vært godt, og arbeidsmiljøet må betegnes som meget bra.

Banken har kollektiv pensjons- og ulykkesforsikring for de ansatte. Aldersgrensen er 70 år med mulighet for ansatte til å gå av med AFP fra 62 år.

Legeundersøkelse gjennomføres rutinemessig og helsetilstanden blant de ansatte er god. Sykefraværet var på 4,23 % mot 1,15 % året før. Dette skyldes langtidsfravær som ikke er arbeidsrelatert.

Bankens sikkerhetsutstyr blir jevnlig testet og sikkerhetsrutinene gjennomgått. Det har ikke vært personskader eller materielle skade i løpet av året. Rutinene ved brann og ran blir jevnlig gjennomgått. Banken ble utsatt for et grovt ran i 2017. Raneren ble tatt. Det var en stor påkjenning for de berørte men de har blitt godt fulgt opp i etterkant. Rutinene i forbindelse med ran ble fulgt.

Endrede rammebetingelser med blant annet nye og strengere kompetansekrav innenfor flere områder gjør det nødvendig å tilrettelegge for å styrke kompetansen i organisasjonen. Banken har tilsluttet seg den nasjonale ordningen for autorisering av finansielle rådgivere. Syv av bankens ansatte er autoriserte finansielle rådgivere. En av disse er også autorisert som sensor. I tillegg er to ansatte autoriserte som forsikringsrådgivere. Banken har startet kursingen i forbindelse med autorisering på kreditt og tre rådgivere har fullført dette i 2017.

►LIKESTILLING

Banken har som hovedmål å arbeide for full likestilling mellom kjønnene på alle plan. Det legges særskilt vekt på muligheter for etterutdanning og videre utvikling.

I vårt høyeste organ, generalforsamlingen, er kvinneandelen 65 %, og i styret 40 %. Av bankens 20 ansatte er 12 kvinner og 8 menn. 5 kvinner arbeider deltid. 43 % av totale årsverk er menn og 57 % kvinner.

►DET YTRE MILJØ

Bankens forurensing av det ytre miljø vil stort sett være av indirekte karakter blant annet ved kjøp og bruk av reiser, energi, papir og andre forbruksgjenstander, samt ved oppvarming, kloakk, avfall og avfallshåndtering.

Styret anser at dette bidrar til minimal forurensing av det ytre miljø.

Banken er autorisert som en Miljøfyrtårnbedrift.

►EIERSTYRING

Som selvstendig, selveiende sparebank har vi ingen eiere som skal ha del i bankens overskudd. Etter at gaveutdelingen er gjennomført, legges overskuddet til bankens fond og virker til beste for lokalsamfunnet.

Banken har som mål å være lokal, nær og personlig. Viktig for kundebehandlingen i banken er blant annet forutsetningen om imøtekommende og dyktige ansatte, god rådgivning og god etisk standard.

Sparebankens styringsstruktur følger av særskilte regler i Finansforetaksloven. Dette innebærer andre styringsorganer enn for aksjeselskaper. Vårt verdigrunnlag og forretningsidé med lokal forankring og samfunnsansvar er tuftet på bestemmelser i Finansforetaksloven og bankens vedtekter og betyr blant annet at eierstyringen utøves av generalforsamlingen som er sammensatt dels av innskyttervalgte (12), dels av kommunalt oppnevnte (4), dels av ansatte (4).

Det er styret i banken som har rollen som revisjonsutvalg og risiko-utvalg. I 2017 ansatte vi en risikostyring og compliance manager som rapporterer direkte til styret.

Banken har kontrollmekanismer som sikrer at dens beslutninger treffes uavhengig og i samsvar med en klar risikostrategi og kredittpolicy. Disse er nærmere omtalt i denne beretningen.

►FRENDE HOLDING AS

Lillesands Sparebank er inne på eiersiden og samarbeider om Fren des produkter innenfor livs- og skadeforsikring. Gjennom selskapet kan vi selge de aller fleste forsikringsprodukter. For 2017 leverte selskapet et meget godt resultat. Den positive resultatutviklingen er forventet å fortsette i 2018. Veksten kommer som følge av langsiktig arbeid med å bygge både fysiske og digital distribusjonskraft og selskapet har i 2017 oppnådd god vekst i alle kanaler.

Selskapet er eid av 15 eierbanker. I tillegg til samarbeid med 8 franchiseforretninger, det frivillige skyttervesen, samarbeid med Trumf Forsikring og Hudya.

►BRAGE FINANS AS

I 2017 gikk vi inn på eiersiden i finansieringsselskapet Brage Finans AS etter å ha vært distributør. Leasing for næringskundene er et viktig produkt for banken samt bil og båtlånsfinansiering for privatkundene. Selskapet er eid av 12 eierbanker. I tillegg blir produkter tilbydd gjennom forhandlere av kapitalvarer og ved direktesalg. Selskapet har i 2017 utvidet sin satsing innenfor PM segmentet ved å inngå samarbeid med bilforhandlere.

►NORNE SECURITIES AS

Vi er også inne på eiersiden i verdipapirforetaket Norne Securities AS. Gjennom selskapet kan Lillesands Sparebank tilby aksjehandel på nett til våre kunder samt at vi høsten 2017 fikk på plass IPS og ASK. Selskapet fokuserer spesielt på rådgivning, analyse og handel i børsnoterte SMB selskaper. Rådgivning i forbindelse med kjøp og salg av selskaper er en viktig virksomhet der Norne har spesialkompetanse innenfor verdivurdering, tilrettelegging og forhandlinger. Videre er de tilrettelegger for fondsobligasjoner, emisjoner i egenkapitalbevis, ansvarlige lån og obligasjonslån i mindre norske sparebanker.

►VERD BOLIGKREDITT AS

I samarbeid med andre banker er vi inne på eiersiden i boligkreditselskapet Verd Boligkreditt AS. Ved å stille særskilt sikrede boliglån som sikkerhet vil boligkreditselskapet oppnå gunstigere fundingbetingelser. Dette er også et viktig likviditetsinstrument for banken.

►BALDER BETALING AS

Balder Betaling AS er et selskap som utøver eierskapet i mobilbetalingsløsningen Vipps for Lillesands Sparebank og 114 andre sparebanker. Balder Betaling AS har en eierandel i Vipps på 12%.

►EXBO AS

I 2017 kjøpte Lillesands Sparebank sammen med Søgne og Greipstad Sparebank deler av Exbo AS. Exbo er et eiendomsmeglerforetak med kontorer fra Arendal i øst til Mandal i vest. Dette er med på å befeste posisjonen vår som en bank med alle tjenester.

►DSS-SAMARBEID

Samarbeidet med DSS-bankene (de samarbeidende sparebankene) er meget godt, og vi samarbeider innenfor flere områder, men hovedvekten er innenfor IT drift og innkjøp av systemer samt forretningsutvikling. I 2017 har vi sett effekten av ny reforhandlet avtale med Evry som varer til 2020.

►UTSIKTENE FOR DET KOMMENDE ÅR

Finansielt er vi posisjonert for ytterligere vekst og utvikling. I tillegg har vi motiverte medarbeidere, gode samarbeidspartnere og en organisasjon som kan snu seg raskt. Det tilsier at vi er rigget for ytterligere vekst i 2018.

Det vil alltid være usikkerhet knyttet til vurderingene av fremtidige forhold. Lavt rentenivå, sterk konkurranse og stadig nye regulatoriske krav vil opprettholde presset på bankens rentemarginer.

Den teknologiske utviklingen går raskt og endret kundeadferd er noe vi har stor fokus på. Banken vil tilpasse seg utviklingen men vi skal også ha fokus på det som skiller oss ut i fra de store bankene. Vi skal være rådgiverbanken. Vi skal fortsette å bygge gode kunde-relasjoner ved hjelp av nærhet til kunden og personlig service. Dette er også noe vi har fokus på i samarbeidet vårt i DSS. Vi skal utvikle tjenester og produktspekter i takt med kundenes behov.

Visjonen vår er å være Byens Bank. Det skal vi fortsette med. Vi har et samfunnsansvar og det tar vi alvorlig. Vi skal fortsette å støtte bredt i lokalsamfunnet vårt. Aktivitet er viktig for et levende og pulserende lokalsamfunn.

Lokal forankring, korte beslutningsveier, gode rådgivere og et bredt produktspekter tilsier at vi skal være en god bank både for eksisterende og nye kunder også i 2018.

Lillesand, 15. februar 2018
- I styret for Lillesands Sparebank

Torkil Sigurd Mogstad
Leder

Inger Vollstad
Nestleder

Knut Harald Kvifte

Heikki E. Systad

Karin G. Hagen
Ansattes representant

Anne Grøthe Knudsen
Adm. banksjef

BYENS BANK

GIR DEG BANKTJENESTER FRA A-Å



►

RESULTATREGNSKAP

01.01.17 - 31.12.17

	Note	2017	2016
1.2. Renter o.l. av utlån til kredittinstitusjoner		2.636.654	1.813.926
1.3. Renter o.l. av utlån til og fordringer på kunder		79.266.572	75.132.598
1.4. Renter o.l. av sertifik./obligasj./rentebærende verdipapirer		1.383.436	1.591.678
1. Renteinntekter og lignende inntekter	2	83.286.662	78.538.203
2.1. Renter o.l. på gjeld til kredittinstitusjoner		2.377.944	2.647.763
2.2. Renter o.l. på innskudd fra og gjeld til kunder		19.946.348	21.961.643
2.3. Renter o.l. på utstedte verdipapirer		10.788.387	7.744.525
2.5. Andre rentekostnader og lignende kostnader		1.489.059	1.407.448
2. Rentekostnader og lignende kostnader		34.601.739	33.761.379
I Netto rente- og provisjonsinntekter		48.684.923	44.776.824
3.1. Inntekter av aksjer/andre verdipapirer m/ variabel avkastning		3.195.878	4.020.424
3. Utbytte og andre innt. av vp. med variabel avkastning		3.195.878	4.020.424
4.1. Garantiprovisjon		972.235	939.342
4.2. Andre gebyrer og provisjonsinntekter		8.680.406	9.360.016
4. Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	8	9.652.641	10.299.358
5.2. Andre gebyrer og provisjonskostnader		1.132.676	1.303.662
5. Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester		1.132.676	1.303.662
6.1. Netto gev/tap påertif./oblig./andre rentebærende verdipapirer		138.930	392.930
6.2. Netto gev/tap på aksjer/andre verdipapirer		131.224	829.949
6.3. Netto gev/tap på valuta og finansielle derivater		608.744	598.754
6. Netto verdiendring og gevinst/tap andre verdipapirer/valuta		878.898	1.821.633
7.1. Driftsinntekter faste eiendommer		339.332	285.788
7.2. Andre driftsinntekter			100
7. Andre driftsinntekter		339.332	285.888
Sum andre inntekter		12.934.073	15.123.641
8.1.1. Lønn	12,13,14	12.502.173	11.327.475
8.1.2. Pensjoner	15	2.018.965	1.683.864
8.1.3. Sosiale kostnader		3.325.742	2.538.440
8.1 Lønn mv		17.846.880	15.549.779
8.2. Administrasjonskostnader		12.275.265	11.910.520
8. Lønn og generelle administrasjonskostnader		30.122.145	27.460.300
9.1. Ordinære avskrivninger		1.648.089	2.269.549
9. Avskrivninger mv av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	17	1.648.089	2.269.549
10.1. Driftskostnader faste eiendommer		956.614	1.098.827
10.2. Andre driftskostnader	13, 18	4.683.051	3.165.215
10. Andre driftskostnader		5.639.665	4.264.043
Sum driftskostnader		37.409.899	33.993.891
Resultat før tap		24.209.098	25.906.574
11.1. Tap på utlån		1.056.541	804.842
11. Tap på utlån, garantier mv	4	1.056.541	804.842
12.1. Nedskrivninger			
12. Nedskr./reversering av nedskr. og gev./tap	6		
Resultat etter tap		23.152.556	25.101.731
13. Skatt på ordinært resultat	19	5.818.522	5.375.267
II Resultat av ordinær drift etter skatt		17.334.034	19.726.464
III Resultat for regnskapsåret		17.334.034	19.726.464
Overført gavefond	20	3.000.000	3.000.000
Gaver	20	1.000.000	1.000.000
Overført til sparbankens fond		13.334.034	15.726.464
Sum disponeringer		17.334.034	19.726.464
Resultat av ordinær drift etter skatt i % av gj.forvaltningskapital		0,53%	0,65%

►► BALANSE
PR. 31.12.17

► EIENDELER

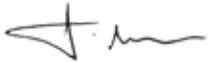
	Note	2017	2016
1. Kontanter og fordringer på sentralbanker		66.407.904	67.493.332
3. Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		160.726.465	145.083.600
4.3. Kasse /drifts- og brukskreditter		208.906.037	228.607.506
4.4. Byggelån		77.729.396	38.006.212
4.5. Nedbetalingslån		2.626.266.854	2.373.100.497
4. Brutto utlån	4,16,21	2.912.902.287	2.639.714.216
4.7. - spesifiserte tapsavsetninger	4	-2.555.319	-2.058.365
4.8. - uspesifiserte tapsavsetninger	4	-5.500.000	-5.000.000
4. Utlån til og fordringer på kunder		2.904.846.968	2.632.655.850
6.1. Utstedt av det offentlige		4.990.000	10.115.000
6.2. Utstedt av andre		65.694.280	67.434.500
6. Certifikater, obligasjoner og andre rentebærende papirer	6	70.684.280	77.549.500
7.1. Aksjer, andeler og grunnfondsbevis		133.403.949	105.971.096
7. Aksjer, andeler og andre vp. med variabel avkastning	7	133.403.949	105.971.096
10.3. Andre immatrielle eiendeler		337.870	863.729
10. Immatrielle eiendeler	17	337.870	863.729
11.1. Maskiner, inventar og transportmidler		3.765.442	4.686.426
11.2. Bygninger og andre faste eiendommer		10.854.380	10.541.767
11. Varige driftsmidler	17	14.619.822	15.228.193
12. Andre eiendeler		3.696.012	4.221.041
13.1. Opptj. ikke mottatte inntekter	4	3.875.833	3.580.56
13.2. Forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader	15	383.869	322.056
13. Forsk. bet. ikke påløpte kostnader og opptj. ikke mottatte inntekter		4.259.702	3.902.619
Sum eiendeler	3	3.358.982.972	3.052.968.960

►► BALANSE
PR. 31.12.17

► GJELD OG EGENKAPITAL

	Note	2017	2016
14.1. Lån/innskudd fra kred.instit. uten avtalt løpetid		1.215.769	443.696
14.2. Lån/innskudd fra kred.instit. med avtalt løpetid		100.000.000	100.000.000
14. Gjeld til kredittinstitusjoner	5	101.215.769	100.443.696
15.1. Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid		1.233.430.498	1.245.044.896
15.2. Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid		999.865.355	959.973.637
15. Innskudd fra og gjeld til kunder	5	2.233.295.853	2.205.018.533
16.3. Obligasjonsgjeld		629.815.357	370.290.345
16. Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	5	629.815.357	370.290.345
17. Annen gjeld	19	13.009.078	10.500.954
18. Påløpte kostnader og mottatt ikke opptjente inntekter		3.269.395	2.891.171
19.1. Pensjonsforpliktelser	15	134.158	133.311
19.2. Utsatt skatt	19	887.196	741.972
19. Avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser		1.021.354	875.283
Sum gjeld		2.981.626.807	2.690.019.982
22.2. Sparebankens fond		370.103.861	356.854.736
22.3. Gavefond		7.252.304	6.094.244
22. Opptjent egenkapital		377.356.164	362.948.979
Sum egenkapital	20	377.356.164	362.948.979
Sum gjeld og egenkapital	3	3.358.982.972	3.052.968.960
Poster utenom balansen			
Betingede forpliktelser		82.545.256	78.621.239
Forpliktelser		167.539.553	174.066.783

Lillesand, 15. februar 2018
- I styret for Lillesands Sparebank

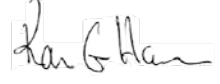

Torkil Sigurd Mogstad
Leder


Inger Vollstad
Nestleder


Knut Harald Kvifte


Heikki E. Systad


Anne Grøthe Knudsen
Adm. banksjef


Karin G. Hagen
Ansattes representant

►► NOTEOPPLYSNINGER TIL REGNSKAP 2017

► NOTE 1 REGNSKAPSPRINSIPPER

Virkelig verdi

Når regnskapsposter vurderes til virkelig verdi, i motsetning til anskaffelseskost, benyttes observerte markedsverdier.

Finansielle instrumenter – klassifisering og verdivurdering

Bankens beholdning av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer med fast avkastning klassifiseres som omløpsmidler eller anleggsmidler. Bankens markedsbasert obligasjoner i boligkreditselskaper er klassifisert som omløpsmidler mens resterende obligasjoner er klassifisert som anleggsmidler. Aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning fordeles i utgangspunktet for hver av gruppene i handelsportefølje og øvrige omløpsmidler, samt anleggsmidler. Finansielle instrumenter som er omløpsmidler samt børsnoterte anleggsmidler bokføres til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi i tråd med god regnskaps-skikk. Strategiske plasseringer klassifiseres som anleggsmidler, og er i regnskapet vurdert til anskaffelseskost og reguleres ikke for fortløpende kursendringer. I den grad verdi fall ikke forventes å være forbigående vil disse verdipapirene likevel bli nedskrevet til virkelig verdi. Reverseringen av tidligere nedskrivninger skjer kun der grunnlaget for nedskrivninger ikke lenger er til stede.

Finansielle instrumenter - derivater

I den grad banken benytter finansielle derivater, er det i sikringsøye-med. Banken har inngått rentebytteavtale (renteswap), og denne behandles regnskapsmessig som verdisikring. Verdiendringer på sikringsinstrumentet regnskapsføres når sikringsinstrumentene realiseres. Sikringsobjektet balanseføres til nominell verdi da der er den verdien som reflekterer effekten av sikringen.

Finansielle instrumenter - handelsportefølje

Banken har ikke markedsbasert finansiell handelsportefølje.

BANKENS ÅRSOPPGJØR ER UTARBEIDET I OVERENSSTEMMELSE MED REGNSKAPSLOV, FORSKRIFT OM ÅRSREGNSKAP FOR BANKER, ØVRIGE LOVER OG BESTEMMELSER FOR SPAREBANKER OG GOD REGNSKAPSSKIKK FOR ØVRIG. DET ER UNDER DEN ENKELTE NOTE REDEGJORT FOR DE BENYTTEDE REGNSKAPSPRINSIPPER. ALLE TALL ER OPPGITT I 1000 KRONER SÅ FREMT DET IKKE ER ANGITT NOE ANNET.

Verdsettelse av låneengasjementer mv.

Lån er verdsatt til pålydende når renter og avdrag betjenes etter avtalen og det ellers ikke er forhold som tilsier at engasjementet bør nedskrives.

Et utlån eller en gruppe av utlån har verdifall dersom det fore-ligger objektive bevis på at en tapshendelse har inntruffet etter første gangs balanseføring av et utlån, og den tapshendelsen reduserer utlånets estimerte fremtidige kontantstrøm. Som objektive bevis på verdifall regnes vesentlige finansielle problemer hos debitor, betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd, innvilget betalingsutsettelse eller endring i andre avtalevilkår som følge av betalingsproblemer hos debitor, eller at det anses som sannsynlig at debitor vil inngå gjeldsforhandlinger, annen finansiell restrukturering eller konkurs.

Dersom det finnes objektive bevis på verdifall, beregnes tap på utlån som forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer neddiskontert med effektiv rente. Vurderingen av om det finnes objektive bevis for verdifall gjøres enkeltvis for alle utlån som anses som vesentlige, og det kan gjøres for utlån som ikke anses som vesentlige.

Tapsutsatte engasjementer samt misligholdte lån vurderes fortløpende, minimum en gang pr. kvartal.

Et engasjement anses som misligholdt når kunden ikke har betalt forfalt termin på utlån innen 90 dager etter forfall, eller når overtrekk på rammekreditt ikke er inndekket som avtalt innen 90 dager etter at rammekreditten ble overtrukket. Alle lån som er misligholdte, uansett størrelse, blir vurdert og fremkommer i note 4.

Objektive bevis for at en gruppe av utlån har verdifall omfatter observerbare data som fører til en målbar nedgang i estimerte fremtidige kontantstrømmer fra utlånsgruppen, herunder negative endringer i betalingsstatus til debitorer i utlånsgruppen eller nasjonale eller lokale økonomiske forhold som samsvarer med mislighold i utlånsgruppen. Ved vurdering av nedskrivning på grupper, er bankens utlån delt inn i personkundemarked og bedriftsmarked med lav, moderat og normal (høyere) risiko.

Som konstaterte tap regnes tap på et engasjement som er konstatert ved konkurs, stadfestet akkord, ved utleggsforretning som ikke har ført frem, ved rettskraftig dom eller ved frivillig gjeldsordningsavtale.

Periodisering av renter, provisjoner og gebyrer

Renter, gebyrer og provisjoner tas inn i resultatregnskapet etter hvert som disse opptjenes som inntekt eller påløper som kostnad. Etableringsgebyr er av en slik størrelse at de ikke overstiger kostnaden forbundet med etablering av lån/kreditt.

Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler

Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler oppført i regnskapet til anskaffelseskost fratrasket akkumulerte avskrivninger. Ordinære avskrivninger er basert på anskaffelseskost og fordeles lineært utover forventet økonomisk levetid på objektet. Avskrivningene for året belaster årets driftskostnader og fremkommer på egen linje i resultatregnskapet.

Regnskapsmessig behandling av gjeld

Påløpne kostnader periodiseres i tråd med sammenstillingsprinsippet. For å fastsette pensjonsforpliktelser benyttes aktuar til beregningen.

Utstedte obligasjoner er oppført i balansen til pålydende verdi med tillegg av evt. overkurs og fradrag for evt. underkurs. Overkurs inntektsføres og underkurs kostnadsføres planmessig som en justering av løpende rentekostnader frem til forfall.

Omregning av utenlandsk valuta

Utenlandsk valuta omregnes etter offisielle midtkurser pr. 31.12.

Pensjoner

Den ytelsesbaserte pensjonsordningen beregnes i samsvar med IAS 19. Forventet avkastning på pensjonsmidlene beregnes ved bruk av diskonteringsrenten som beregnes ved brutto pensjonsforpliktelse. Periodens opptjente pensjonsrettigheter og netto rentekostnad presenteres under pensjoner på linjen lønn mv i resultatregnskapet. Aktuarielle gevinster og tap føres direkte mot egenkapitalen.

Banken har videre usikrede pensjonsforpliktelser i form av medlem-skap i AFP-ordning. Denne er ikke balanseført.

Ved innskuddsplaner betaler selskapet innskudd til et forsikrings-selskap. Selskapet har ingen ytterligere betalingsforpliktelse etter at innskuddene er betalt. Innskuddene regnskapsføres som pensjons-kostnad i den perioden premien pådras. Eventuelle forskuddsbetalte innskudd balanseføres som eiendel i den grad innskuddet kan refunderes eller redusere framtidige innbetalinger.

Skatt

Skattekostnaden i regnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med 25 % av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskaps-messige og skattemessige verdier. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reverseres i samme periode er utlignet og nettoført i balansen.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstilling settes opp etter den indirekte modellen og finnes i egen oppstilling i årsregnskapet.

Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter er definert som løpende renter knyttet til utlåns- og innskuddsvirksomheten mot kunder, netto inn- og utbetalinger fra utlåns- og innskuddsvirk-somheten, samt inn- og utbetalinger generert fra øvrige inntekter og omkostninger knyttet til den ordinære operasjonelle virksom-heten banken driver.

Investeringsaktiviteter er definert som kontantstrømmer fra verdi-papirtransaksjoner med unntak av handelsporteføljen. I tillegg inngår kontantstrømmer knyttet til investeringer i driftsmidler i denne delen av oppstillingen.

Finansieringsaktiviteter inneholder kontantstrømmer fra opptak og nedbetaling av langsiktig gjeld samt egenkapital.

► NOTE 2 FORDELING AV INNTEKTER PÅ GEOGRAFISKE OMRÅDER

Utlånene er fordelt med 70,8 % (68,8 % i 2016) til Lillesand kommune, 11,9 % (14,6 %) til våre nabokommuner og 17,3 % (16,5 %) til landet for øvrig. Garantier er fordelt med 93,9 % (93,7 %) i Lillesand kommune, 6,0 % (6,0 %) til våre nabokommuner og 0,1 % (0,2 %) til landet for øvrig. Vi anser ikke at det er vesentlig forskjell på risikoen i de forskjellige geografiske områdene.

► NOTE 3
FINANSIELL RISIKO

Likviditetsrisiko – restløpetid for hovedpostene i balansen.

	Inntil 1. mnd	1-3 mnd	3 mnd-1 år	1-5 år	over 5 år	U/restløpetid	Sum
Kontanter og fordringer på sentralbanker samt gjeldsbrev som kan refinansieres i sentralbanker	66.408						66.408
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	116.339				41.687		158.026
Utlån til og fordringer på kunder	316.553	20.692	91.598	434.556	2.049.502		2.912.901
Tapsavsetninger						-8.055	-8.055
Obligasjoner/sertifikater og andre rentebærende verdipapirer			15.043	50.634	5.007		70.684
Øvrige eiendeler med restløpetid	10.657						10.657
Eiendeler uten restløpetid						148.362	148.362
Sum eiendeler	509.957	20.692	106.641	485.190	2.096.196	140.307	3.358.983
Gjeld til kredittinstitusjoner	1.216			100.000			101.216
Innskudd fra og gjeld til kunder	1.742.220	478.396		12.680			2.233.296
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		49.997	100.035	479.784			629.816
Øvrig gjeld med restløpetid	6.780	1.900	7.108				15.788
Gjeld uten løpetid	490					1.021	1.511
Egenkapital						377.356	377.356
Sum gjeld og egenkapital	1.750.706	530.293	107.143	592.464	-	378.377	3.358.983
Nettosum alle poster	-1.240.749	-509.601	-502	-107.274	2.096.196	-238.070	0
Poster utenom balansen							
Garantiansvar				82.545			82.545
Bevilgede ikke disponerte lån og kreditter		167.540					167.540

Restløpetiden for kassekreditt og byggelån er klassifisert under utlån til og fordringer på kunder inntil 1 mnd.

Hoveddelen av innskuddene har ikke bindingstid, men betraktes likevel som en stabil finansieringskilde. Styret har vedtatt retningslinjer for bankens likviditetsstyring som legger opp til en konservativ likviditetsstrategi for å unngå at det tas risiko som kan sette banken i en kritisk likviditetssituasjon.

Likviditetsrisiko kan defineres som risikoen for at en bank ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering. Nivået på institusjonens ansvarlige kapital vil være en sentral forutsetning for å kunne tiltrekke seg nødvendig funding til enhver tid.

Lillesands Sparebank legger opp til at man skal benytte likviditetsindikatorene som Finanstilsynet benytter, og at disse for oss skal ligge i området lav eller moderat risiko.

Modellen beregner hvor stor andel av illikvide eiendeler som er langsiktig finansiert, dvs. med gjenstående løpetidslengde over 1 år (likviditetsindikator 1). Indikator 2 er identisk bortsett fra at tidsperioden det fokuseres på er endret fra 1 år til 1 måned.

Banken har i 2017 hatt en tilfredsstillende likviditetssituasjon. For å sikre en god og stabil likviditet hadde vi ved utgangen av året 730 mill. i innlån fra penge- og kredittmarkedet.

Lillesands Sparebank har også en buffer i en kommittert trekkrettighet mot en større norsk bank på 75 mill.

Renterisiko – avtalt/sannsynlig tidspunkt for endring av rentebetingelser på hovedpostene i balansen.

	Inntil 1. mnd	1-3 mnd	3 mnd-1 år	1-5 år	over 5 år	U/rente-eksponering	Sum
Kontanter og fordringer på sentralbanker	59.253					7.155	66.408
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	158.026						158.026
Utlån til og fordringer på kunder		2.807.724		97.124			2.904.848
Obligasjoner og sertifikater		70.684					70.684
Øvrige eiendelersposter						159.017	159.017
Sum eiendeler	217.279	2.878.408	0	97.124	0	166.172	3.358.983
Gjeld til kredittinstitusjoner	1.215	100.000					101.215
Innskudd fra og gjeld til kunder		1.742.220	478.396	12.680			2.233.296
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		629.816					629.816
Øvrig gjeld						17.300	17.300
Egenkapital						377.356	377.356
Sum gjeld og egenkapital	1.215	2.472.036	478.396	12.680	0	394.656	3.358.983
Nettosum alle poster	216.064	406.372	-478.396	84.444	0	-228.484	0

Renterisikoen i bankporteføljen er knyttet til tap i forbindelse med ulik bindingstid i forbindelse med bankens innskudds- og utlånsportefølje.

Banken har for tiden bare ubetydelige beløp i innskudd og utlån med bundet rente – alle øvrige utlån og innskudd er gitt med flytende rente.

Beholdningen av obligasjoner og sertifikater har en gjennomsnittlig durasjon på 0,26. Dette gir en rentefølsomhet ved 1 % renteendring på 0,18 mill.. ved årets slutt. Fastrentelånene har en restløpetid inntil 5 år.

Valutarisiko
Valutarisiko er risikoen for at bankens beholdning av og forpliktelser i andre valutaer skal medføre tap som følge av endringer i valutakurser.

Banken har ingen balanseposter i valuta. Banken har imidlertid stilt garanti for et beskjedent antall valutalån, men garantiene er stilt i norske kroner slik at vi ikke har valutarisiko. Valutabeholdningen i kassene omregnes til NOK etter offisielle midtkurser.

► NOTE 4
UTLÅN, GARANTIER OG TAP PÅ UTLÅN

Fordeling av brutto utlån og garantier på risikogrupper
Bankens utlån og garantier er inndelt i risikogrupper etter bestemte kriterier. Risikoklassifiseringen er en integrert del av saksbehandlingen i forbindelse med kredittgivning og rutinemessig oppfølging av de største engasjementene. Vi benytter Sparebanken Sør's scoringsmodell og klassifiseringssystem som har 11 risikoklasser, A – K, hvor A angir lavest risiko og K høyest. I oversikten her er risikoklassene A - D gruppert under betegnelsen lav risiko, E - G angir middels risiko mens H, I, J og K kalles høy risiko. I klasse K rubriseres de kunder hvor vi enten har foretatt individuell nedskrivning eller har måttet konstatere tap. I oversikten nedenfor legges disse i gruppen for høy risiko. Lån og garantier til personkundemarkedet klassifiseres ut fra sikkerhet, gjeldsgrad og adferdsscore, mens for engasjementer med bedriftskundene legges det i tillegg til sikkerheten også inn en faktor med basis på siste års regnskap som belyser soliditet og evne til å betjene gjelden.

Banken vektlegger risiko ved prising av lån og garantier, jfr bankens prislister. De lån som har lavest rente har normalt også tilsvarende lav risiko.

Risikogrupper	Brutto utlån		Garantier		Individuelle nedskrivninger utlån + garantier		Potensiell eksponering v/ubenyttede trekkfasiliteter	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Privat lav risiko	1.753.751	1.700.775	7.617	7.694	0	0	83.950	85.969
Næring lav risiko	446.554	335.907	61.131	59.455	0	0	52.719	64.046
Sum lav risiko	2.200.305	2.036.682	68.747	67.149	0	0	136.668	150.015
Privat middels risiko	354.307	208.914	39,5	25	0	0	7.925	609
Næring middels risiko	207.568	183.238	10.462	9.796	1.000	0	11.246	13.205
Sum middels risiko	561.875	392.152	10.502	9.821	1.000	0	19.172	13.814
Privat høy risiko	30.822	140.854	0	0	856	723	0	5.922
Næring høy risiko	119.900	70.026	3.296	1.651	699	1.335	11.700	4.316
Sum høy risiko	150.722	210.880	3.296	1.651	1.555	2.058	11.700	10.238
Sum	2.912.902	2.639.714	82.545	78.621	2.555	2.058	167.540	174.067

95,0 % av utlånene er gitt til kundegrupper som er klassifisert med lav og middels risiko, mens 5,0 % er definert med høy risiko. Denne fordelingen er på linje med tidligere år.

Tapsnivået har vært lavt i flere år og vi ser ingen vesentlig endring i porteføljen pr. 31.12.2017. Andelen av brutto misligholdte lån og kreditter er fortsatt meget lav og ligger på 0,17 % av brutto utlån.

Basert på våre erfaringer hittil, på risikoklassifiseringssystemet og sammensetningen av låneporteføljen, forventer vi at nivået på fremtidige årlige tap totalt ikke vil overstige 0,30 % av brutto utlån, sett over en treårsperiode. Fremtidige tap vurderes hovedsakelig å inntreffe i gruppen høy risiko, som også er den gruppen som gir høyest renteinntekter.

Brutto utlån og garantier spesifisert på viktige næringer og personkundemarkedet

	Brutto utlån		Garantier		Pot. eksponering v/trekk-fasiliteter	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Personkunder	2.138.881	2.057.750	7.656	7.719	91.875	98.727
Primærnæring	116.241	34.969	298	235	9.587	4.367
Bygg/anlegg	194.479	154.119	23.442	27.024	23.537	18.005
Varehandel/restaurantdrift	58.938	52.212	6.354	1.491	7.714	6.117
Transport, post og telekom	23.581	36.711	11.630	10.520	4.381	3.947
Eiendomsdrift	274.135	198.191	32.252	30.719	23.064	32.856
Tjenesteytende virksomhet	106.649	105.762	913	913	7.381	10.048
Sum	2.912.902	2.639.714	82.545	78.621	167.540	174.067

	Misligholdte engasjementer		Øvrige tapsutsatte engasjementer		Individuelle nedskrivninger utlån + garantier	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Personkunder	4.492	16.663	80	2.143	856	723
Primærnæring	0	0	0	0	0	0
Bygg/anlegg	89	311	0	0	0	0
Varehandel/restaurantdrift	206	346	1.720	0	1.539	335
Transp, post og telekom	0	0	0	0	0	0
Eiendomsdrift	0	0	3.941	0	0	1.000
Tjenesteytende virksomhet	170	0	0	0	160	0
Sum	4.957	17.320	5.742	2.143	2.555	2.058

Misligholdte lån

	2017	2016	2015
Brutto misligholdte lån	4.957	17.320	8.135
-individuelle nedskrivninger	1.129	989	93
Netto misligholdte lån	3.827	16.331	8.042

Øvrige tapsutsatte lån

	2017	2016	2015
Totalt øvrige tapsutsatte lån	5.742	2.143	11.090
-individuelle nedskrivninger	426	69	152
Netto øvrige tapsutsatte lån	5.316	2.074	10.938

Et engasjement blir ansett som misligholdt når kunden ikke har betalt forfalt termin på utlån innen 90 dager etter forfall, eller når overtrekk på rammekreditt ikke er inndekket som avtalt innen 90 dager etter overtrekket.

Endring i individuelle og gruppenedskrivninger

Individuelle nedskrivninger	Utlån		Garantier	
	2017	2016	2017	2016
Individuelle nedskrivninger 01.01	2.058	2.260	0	0
+/- Amortiseringseffekt	-123	33	0	0
- Periodens tap, hvor det tidligere er foretatt nedskrivninger	0	0	0	0
+ Økte nedskrivninger i perioden	261	0	0	0
+ Nye nedskrivninger i perioden	359	765	0	0
- Tilbakeføring individuelle nedskrivninger i perioden	0	0	0	0
Individuelle nedskrivninger 31.12	2.582	2.085	0	0

Nedskrivning på gruppe av utlån	Utlån		Garantier	
	2017	2016	2017	2016
Nedskrivning på grupper utlån 01.01	5.000	5.000	0	0
+/-Periodens gruppenedskrivning	500	0	0	0
Nedskrivning på grupper av utlån 31.12	5.500	5.000	0	0

Årets tapskostnader	Tap på utlån	Tap på garantier	Gevinst/tap på verdipapir
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	620	0	0
+ Periodens endring i amortiseringseffekt ny nedskrivning	-64	0	0
+ Periodens endring i gruppenedskrivninger	500	0	0
+ Periodens konstaterte tap som det tidligere år er gjort indiv. nedskrivninger for	0	0	0
+ Periodens konstaterte tap som det tidligere år ikke er gjort indiv. nedskrivninger for	8	0	0
- Periodens inngang på tidligere perioders konstaterte tap	0	0	0
Periodens tapskostnad	1.056	0	0

Bankens maksimale eksponering for kredittrisiko

Eksponering ¹⁾	2017	2016
Bokført verdi lån før tapsnedskrivning	2.912.902	2.639.714
Bokført verdi garantier før tapsnedskrivning	82.545	78.621
Ikke optrukne kredittrammer	167.540	174.067
Maksimal eksponering	3.162.987	2.892.402

¹⁾ Det er ikke tatt hensyn til foretatte tapsnedskrivninger ved beregningen.

Banken har i tillegg overført lån og kreditter til Verd Boligkreditt for 535 mill. pr. 31.12.2017. Tilsvarende tall ved forrige årskiftet var 430 mill. Utviklingen i bankens utlån må sees i sammenheng med endring i lån tilført Verd BK.

Resultatførte renter på utlån hvor det er foretatt nedskrivning for tap

Eksponering ¹⁾	2017	2016
Resultatførte renter	1	1

Forfalte utlån uten nedskrivninger

Forfalt/overtrukket i antall dager/måneder	2017	2016
Forfalte engasjement 1-3 mnd.	4.172	2.058
Forfalte engasjement 3-6 mnd.	4	12.714
Forfalte engasjement 6-12 mnd.	2.239	2.008
Forfalte engasjement over 12 mnd.	94	2
Sum forfalte engasjement	6.509	16.782

Geografisk fordeling av utlån og garantier:

Individuelle nedskrivninger	Utlån			Garantier		
	2017	2016	2015	2017	2016	2015
Lillesand	2.062.356	1.817.400	1.810.375	77.479	73.698	66.645
Nabokommuner	346.387	386.443	320.904	4.992	4.748	3.905
Landet forøvrig	504.159	435.871	471.157	75	175	194
Sum	2.912.902	2.639.714	2.602.436	82.545	78.621	70.744

Lån med endringsavtale

Med dette menes lån der renten er redusert som følge av betalingsvansker. Bankens portefølje av slike lån er av uvesentlig betydning. Det er derfor heller ikke foretatt neddiskontering til nåverdi for slike lån.

Sikkerheter

Banken benytter sikkerheter for å redusere risiko avhengig av marked og type transaksjon. Sikkerheter kan være i form av fysisk sikkerhet, garantier, kontantdepot eller avtale om motregning osv. Fysisk sikkerhet skal som hovedregel være forsikret, eksempelvis bygninger, boliger eller varelager. Ved vurdering av sikkerhetens verdi legges til grunn en forutsetning om fortsatt drift. Unntak fra dette gjelder i situasjoner hvor det er foretatt nedskrivning. Det tas videre hensyn til forhold som kan påvirke sikkerhetens verdi, for eksempel konsesjonsbetingelser eller servitutter.

Bokført virkelig verdi av utlån til kunder

Markedspriser benyttes ved prising av utlån til kredittinstitusjoner og kunder. Banken har et ubetydelig utlånsbeløp med fast rente i sin portefølje. Virkelig verdi av utlån tilsvarer derfor porteføljens bokførte verdi. Verdien av nedskrevne engasjementer fastsettes ved neddiskontering av forventede fremtidige kontantstrømmer.

Kredittforeningen for Sparebanker (KFS)

Lillesands Sparebank har et medlemsinnskudd i KFS på 3 mill.

►► VI SOM JOBBER I BANKEN

LEDELSE	LEDELSE	LEDELSE	LEDELSE
			
Anne Grethe Knudsen Adm. Banksjef	Morten Arentz-Grastvedt Økonomisjef	Stein Holter IT-sjef	Dina Helen Stendal Kredittsjef
LÅN	LÅN	LÅN	LÅN
			
Ingeborg Dobbe Kunderådgiver PM / autorisert finansiell rådgiver	Marion Schou Kunderådgiver PM	Sigurd Bjelland Kunderådgiver PM	Svein Sandåker Bedriftsrådgiver / autorisert finansiell rådgiver

LÅN	STAB	FORSIKRING	FORSIKRING
			
Preben Krohn Gunnersen Kunderådgiver PM / autorisert finansiell rådgiver	Lars Olav Hofgaard-Espeland Risk Manager/ Complianceansvarlig	Karin Glamsland Hagen Forsikringsrådgiver / autorisert finansiell rådgiver	Niklas Grønning Forsikringsrådgiver / autorisert finansiell rådgiver
DAGLIGBANK	DAGLIGBANK	DAGLIGBANK	DAGLIGBANK
			
Hilde Østerøy Kunderådgiver	Anne Brit Gundersen Kunderådgiver / autorisert finansiell rådgiver	Anne Britt Nordal Kunderådgiver	Nils Arne Tveite Kunderådgiver
DAGLIGBANK	DAGLIGBANK	BACKOFFICE	BACKOFFICE
			
Anne Brit Sandnes Kunderådgiver	Anne Lise Hodne Eriksen Kunderådgiver / autorisert finansiell rådgiver	Gudrun From Birkeland Kunderådgiver	Ellen Endresen Depotmedarbeider

► NOTE 5
GJELD

Gjeld til kredittinstitusjoner

Gjeld til kredittinstitusjoner består i hovedsak av flere innlån med fast rente og løpetid fra 3 til 5 år. Det er ikke stilt sikkerhet for gjelden. Gjennomsnittlig vektet rente gjennom året har vært 1,69 %.

Innskudd fra og gjeld til kunder	Gjennomsnittlig rentesats	Saldo 31.12.17
Innskudd fra og gjeld til kunder u/avtalt løpetid	0,45 %	1.233.430
Innskudd fra og gjeld til kunder m/avtalt løpetid	1,44 %	999.865

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer

Lån	Gjennomsnittsrente	Gjeld pr. 31.12.17	Forfall	Måned/år
Obligasjonslån	1,63 %	630 mill	50 mill	03.2018
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		630 mill	100 mill 100 mill 100 mill 100 mill 100 mill 80 mill 100 mill	10.2018 05.2019 01.2020 04.2020 06.2020 09.2022

Det er ikke stilt sikkerhet for gjelden. Banken har ingen egne obligasjoner. Gjennomsnittlig rente er beregnet ut fra effektiv rente til enhver tid på verdipapirene.

Skyldig skatt

I posten annen gjeld utgjør avsetning til skattetrekk 0,7 mill. pr. 31.12. Banken har ikke stilt ekstern sikkerhet eller opprettet ekstern bankkonto for skattetrekket.

► NOTE 6
OBLIGASJONER, SERTIFIKATER OG ANDRE RENTEBÆRENDE VERDIPAPIRER

Spesifikasjon etter grupper	Balanseført verdi	Virkelig verdi (1)	Andel børsnoterte	Anskaff. kost.
Anleggsmidler	15.461	15.397	13.041	15.397
Omløpsmidler	55.224	55.215	50.225	54.974
Sum omløpsmidler og anleggsmidler	70.684	70.612		70.371
Beholdning etter debitorkategori:				
Stats- og statsgaranterte risikovekt 0	0			
Obligasjoner med fortrinnsrett risikovekt 10	50.225			
Kommuner og finansforetak risikovekt 20	4.999			
Bank/finansforetak risikovekt 20	9.438			
Bank/finansforetak risikovekt 100	1.006			
Andre obligasjoner risikovekt 100	5.017			
Sum balanseført	70.684			

¹⁾ Virkelig verdi er opplyst der slik verdi kan fastsettes. Vektet gjennomsnittlig rente gjennom året utgjør 2,03 %.

Beholdningsendring gjennom året av verdipapirer som er anleggs- og omløpsmiddel:

Inngående balanse 01.01.	77.550
Tilgang i året	13.000
Avgang i året	20.004
Endring i periodisering over/underkurs	139
Utgående balanse 31.12.	70.684

► NOTE 7
AKSJER, ANDELER OG ANDRE VERDIPAPIRER MED VARIABEL AVKASTNING

Spesifikasjon etter grupper	Balanseført verdi	Virkelig verdi (1)	Andel børsnoterte	Anskaff. kost.
Anleggsmidler	61.841	79.461	5.082	61.841
Omløpsmidler	71.563	72.564		71.563
Sum omløpsmidler og anleggsmidler	133.404	152.025		133.404

Beholdningsendring gjennom året av verdipapirer som er anleggsmidler

Inngående balanse 01.01.	105.971
Tilgang i året	29.101
Nedskrivning i året	0
Avgang i året	1.668
Utgående balanse	133.404

Spesifikasjon etter selskap	Balanseført verdi	Virkelig verdi (1)	% eierandel	Antall andeler
Aksjer				
DnB ASA // Org.nr.: 981276957	1.070	9.492	0,004%	62.000
Avigo A/S // Org.nr.: 932936046	140	140	3,010%	140
Eiendoms kreditt AS // Org.nr.: 979391285	2.764	3.519	0,876%	26.924
Balder Betaling AS // Org.nr.: 918693009	1.082	938	0,800%	80
Brage Finans AS // Org.nr.: 995610760	11.131	11.131	1,485%	1.060.109
Lsg Eiendomsmegling AS // Org.nr.: 919930241	9.800	9.800	50,000%	5.000
BankID Norge AS // Org.nr.: 913851080	63	63	0,080%	40
Frende Holding AS // Org.nr.: 991410325	4.955	8.960	0,588%	39.771
Norne Securities AS // Org.nr.: 992881461	450	450	0,770%	1.374.465
Verd Boligkreditt AS // Org.nr.: 997322427	21.341	22.044	5,506%	20.647
Bankaxept AS // Org.nr.: 883982282	40	40	0,080%	80
Diverse aksjer	40	87	-	737
Sum aksjer	52.876	66.664		
Egenkapitalbevis				
Haugesund Sparebank // Org.nr.: 837895502	3.003	3.003	2,288%	28.600
Kredittforeningen for Sparebanker // Org.nr.: 986918930	474	474	0,920%	460
Skue Sparebank // Org.nr.: 937889720	200	224	0,100%	1.900
SpareBank 1 Nord Norge // Org.nr.: 952706365	730	2.080	0,033%	33.274
SpareBank 1 SMN // Org.nr.: 937901003	498	2.049	0,019%	25.068
Sparebanken Sør // Org.nr.: 937894538	2.565	3.399	0,211%	33.000
Surnadal Sparebank // Org.nr.: 93790031	1.496	1.568	2,521%	14.250
Sum egenkapitalbevis	8.965	12.796		
Obligasjonsfond				
DNB OMF // Org.nr.: 915038646	31.180	31.210		31.096
Pengemarkedsfond				
Pareto Høyrente // Org.nr.: 977287677	30.158	30.759		30.240
Pluss Likviditet // Org.nr.: 963173873	10.225	10.595		10.477
Sum fond	71.563	72.564		
Sum aksjer, egenkapitalbevis	133.404	152.025		

¹⁾ Virkelig verdi er opplyst der slik verdi kan fastsettes. Aksjepostene som ikke kan omsettes i et regulert marked er verdsatt på bakgrunn av ligningskurser, evt bokførte verdier, og er basert på ulike grader av skjønn.

► NOTE 8
PROVISJONER OG GEBYRER

	2017	2016
Kredittformidling	1.542	1.537
Verdipapiromsetning/forvaltning	160	142
Betalingsformidling	4.883	5.130
Forsikringsformidling	2.288	2.840
Annen virksomhet	780	650
Sum	9.653	10.299

► NOTE 9
FORVALTNINGS- OG ADMINISTRASJONSTJENESTER

Banken forvalter etableringslån for Lillesand kommune for i alt 69,4 mill. kroner fordelt på 163 låntakere. Dette er midler som kommunen låner i Husbanken for videre utlån. Bankens oppgave er regulert i egen avtale og innebærer ingen kredittrisiko for banken.

► NOTE 10
BETINGET UTFALL

Banken har ingen betingede forpliktelser.

► NOTE 11
POSTER UTENOM BALANSEN

Fordeling av garantiansvar	2017	2016	2015
Betalingsgarantier	18.174	39.451	28.739
Kontraktsgarantier	27.312	28.801	31.939
Annet garantiansvar	11.459	10.369	10.066
Lånegarantier	25.600	0	70.744
Samlet garantiansvar	82.545	78.621	142.714
Forpliktelser	167.540	174.067	213.458
Bevilgede ikke disponerte lån og kreditter	250.085	252.688	
Sum forpliktelser utenom balansen			

► NOTE 12
ANTALL ANSATTE

Gjennomsnittlig antall ansatte har i løpet av regnskapsåret vært 18,40 årsverk, dvs. en oppgang fra året før da tallet var 17,20 årsverk.

► NOTE 13
YTELSER TIL LEDENDE PERSONER MV

	Møtehonorar	Lønn	Naturalytelser	Pensjonspremie
Adm. banksjef Anne-Grethe Knudsen		1.389		164
Økonomisjef Morten Arentz-Grastvedt		895		100
IT-sjef Stein Holter		811		78
Kredittsjef Dina H. Stendal		847		88
Styrets leder Torkil S. Mogstad	100			
Styrets nestleder Inger Vollstad	75			
Styremedlem Knut Harald Kvifte	60			
Styremedlem Heikki E. Systad	60			
Styremedlem valgt blant de ansatte Karin G. Hagen	60	592		34

Det er ingen avtaler som gir daglig leder, ledende ansatte eller noen av styrets medlemmer særskilte vederlag ved opphør eller endring av ansettelsesforholdet/vervet.

Revisjon

Godtgjørelse til bankens revisor	2017	2016
Lovpålagt revisjon inkludert regnskapsteknisk bistand	414	328
Andre attestasjonstjenester	63	31
Skatterådgivning, inkl. teknisk bistand med ligningspapirer	34	23
Andre tjenester utenfor revisjon	389	-
Kostnadsført godtgjørelse til revisor (inkl. mva)	900	383

► NOTE 14
RENTESUBSIDIERING AV LÅN TIL ANSATTE

Årets rentesubsidiering av lån til ansatte utgjør 0,27 mill.

► NOTE 15
PENSJONSKOSTNADER OG PENSJONSFORPLIKTELSE

Sikrede forpliktelser:
Banken har balanseførte pensjonsforpliktelser knyttet til etterlatte-pensjon og førtidspensjon for adm. banksjef. Ved verdsettelse av pensjonsmidlene og ved måling av påløpne forpliktelser, benyttes estimerte verdier. Disse estimatene korrigeres hvert år i samsvar med oppgave over pensjonsmidlenes verdi og aktuarberegninger av forpliktelsesenes størrelse. Følgende forutsetninger er lagt til grunn for beregningen av pensjonsforpliktelse for de ytelsesbaserte pensjons-ordningene:

Usikrede forpliktelser:
Partene i arbeidslivet har inngått avtale om ny AFP-ordning. Det er kommet en uttalelse om måling og regnskapsmessig behandling av ny AFP (avtalefeste pensjon). Det foreligger imidlertid ikke til-strekkelig informasjon til å beregne forpliktelsen i balansen pr. 31.12.17. Årets innbetaling til AFP-ordningen er kostnadsført med 0,18 mill.

Innskuddsordning:
Banken har en innskuddsordning for alle ansatte. Banken har i 2017 hatt 1,5 mill. i kostnader knyttet til denne ordningen.

Banken er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Bankens pensjonsordninger tilfreds-stiller kravene i denne lov.

Forskjellen mellom pensjonskostnaden i resultatregnskapet og pensjonskostnaden i note skyldes behandlingen av arbeidsgiver-avgift.

	2017	2016
Antall i ordningene	3	3
Diskonteringsrente	2,40%	2,60%
Forventet avk. pensjonsmidler	2,40%	2,60%
Årlig forventet lønnsvekst	2,50%	2,50%
Årlig regulering av pensjoner under utbetaling	1,20%	1,20%
Årlig forventet G-regulering	2,50%	2,25%
Gjennomsnittlig arb.giver faktor	19,10%	19,10%
Dødlighetstabell	K2013BE	K2013BE

	2017			2016		
Pensjonskostnad	Sikrede	Usikrede	Sum	Sikrede	Usikrede	Sum
Årets pensjonsopptjening	318	0	318	252	0	252
+ Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	97	0	97	137	0	137
- Forventet avkastning på pensjonsmidler	-218	0	-218	-117	0	-117
+ Administrasjonskostnader	0	0	0	0	0	0
Pensjonskostnad inklusiv arbeidsgiveravgift	197	0	197	272	0	272
Pensjonsforpliktelse	4.244	0	4.244	3.821	0	3.821
- pensjonsmidler	-4.364	0	-4.364	-3.936	0	-3.936
Balanseført pensjonsforpliktelse	-120	0	-120	-115	0	-115

► NOTE 16
LÅN OG SIKKERHETSSTILLELSE TIL LEDENDE PERSONER

	Lån/garantier	
Bankens ledergruppe Adm. banksjef Anne-Grethe Knudsen Økonomisjef Morten Arentz-Grastvedt IT-sjef Stein Holter Kredittsjef Dina H. Stendal	3.441 3.688 1.869 3.584	
Styret Styrets leder Torkil S. Mogstad Styrets nestleder Inger Vollstad Styremedlem Knut Harald Kvifte Styremedlem Heikki E. Systad Styremedlem valgt blant de ansatte Karin G. Hagen	413 - 742 - 1.754	
Lån til øvrige ansatte	20.644	Vilkår for lån og garantier er ikke opplyst, idet disse er gitt på standard vilkår, eller generelle vilkår som benyttes for ansatte.

► NOTE 17
VARIGE DRIFTSMIDLER

Varige driftsmidler	Maskiner, inv., transp. mm.	Tekniske installasjoner	Immatrille eiendeler	Bygninger o a fast eiendom	Sum
Bokført verdi 01.01.	2.684	2.002	864	10.542	16.092
Tilgang	67	-	-	447	514
Avgang	-	-	-	-	-
Bokført verdi før avskriv 31.12.	2.751	2.002	864	10.989	16.606
Avskrivninger 31.12	682	306	526	134	1.648
Bokført verdi 31.12.	2.069	1.696	338	10.855	14.958
Avskrivningssatser	10-25%	10-25%	20%	1-5%	-

Avskrivningen er basert på avskrivning etter lineært prinsipp. Varige driftsmidler som er fullt avskrevet og ikke lenger er i bruk, er tatt ut av oppstillingen over. Bokført verdi av bankbygget som ligger i Lillesand kommune utgjør 4,5 mill.

Bygget har et areal på 340 kvm. og 100 % utnyttes til egen virksomhet. Banken eier også Vestregt. 6, bokført 5 mill. og leies ut. Videre eier banken eiendommen Fosselia 7, bokført med 0,4 mill. og eiendommen leies ut. Banken eier også en leilighet på Hovden, bokført med 0,9 mill., som benyttes som feriested for de ansatte.

► NOTE 18
ANDRE DRIFTSKOSTNADER

	2017	2016
Spesifikasjon av andre driftskostnader		
Vedlikehold/anskaffelse av maskiner, inventar mv.	100	216
Honorar ekstern revisor (jfr note 13)	900	383
Avgifter og kontingenter	963	855
Kjøpte tjenester	2.701	1.683
Andre tap	20	29
Sum	4.684	3.166

Honorar til ekstreten revisor er inkl. merverdiavgift.

► NOTE 19
SKATTEKOSTNAD OG UTSATT SKATT

19 a) Skattekostnaden består av beregnet betalbar skatt og endring i utsatt skatt	2017	2016
Resultat før skattekostnad	23.153	25.102
Endring i midlertidige forskjeller	-277	-1.225
Inntekter av aksjer, andeler, utbytter mv.	-2.779	-4.570
Andre ikke fradragsberettigte kostnader eller ikke sk.pl inntekt	10	26
Estimatavvik ført direkte mot egenkapital	-112	518
Skattepliktig inntekt	19.995	19.851

Betalbar skatt er beregnet som følger:

Inntektsskatt 27%	4.999	4.963
Formuesskatt	605	562
Sum betalbar skatt	5.604	5.525
For lite (mye) avsatt betalbar skatt tidligere	42	-543
Endring i utsatt skatt (se note 19b)	145	523
Endring i utsatt skatt ført direkte mot egenkapital	27	-130
Årets skattekostnad	5.819	5.375
Årets inntektsskatt (eks. formuesskatt)	5.213	4.813

Avstemming av årets skattekostnad

Resultat før skatt	23.153	25.102
Beregnet skatt 27% (28%)	5.788	6.276
Bokført skattekostnad	5.819	5.375
Differanse	-30	901
Differansen forklares slik:		
Skatteeffekt av ikke fradragsberettigede kostnader	2	7
Skatteeffekt av ikke skattepliktige inntekter	-695	-1.144
For lite (mye) avsatt betalbar skatt tidligere	42	-543
Effekt av endret skattesats	0	0
Endring utsatt skatt knyttet til verdipapir	76	217
Formueskatt	605	562
Sum	30	-901

19 b) Utsatt skatt og utsatt skattefordel i balansen
Utsatt skatt er beregnet som følger

Positive (skatteøkende) midlertidige forskjeller	31.12.2017	31.12.2016
Driftsmidler	2.768	2.406
Gevinstkonto (skattemessig)	364	455
Pensjonspremiefond	119	114
Forskjell regnskaps- og skattemessig verdi på verdipapir	297	0
Sum positive forskjeller	3.549	2.975

Negative (skattereduserende) midlertidige forskjeller	31.12.2017	31.12.2016
Pensjonsforpliktelse	0	0
Forskjell regnskaps- og skattemessig verdi på verdipapir	0	7
Sum negative forskjeller	0	7
Netto grunnlag for beregning utsatt skatt	3.549	2.968
Netto balansert utsatt skatt	887	742

► NOTE 20
ENDRINGER I EGENKAPITALEN

	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015
Sparebankens fond 01.01	356.855	340.738	329.459
Årets estimatavvik	-85	391	741
Årets overføring av resultat til fond	13.334	15.726	11.076
Sparebankens fond 31.12	370.104	356.855	340.738
Gavefond 01.01.	6.094	4.062	3.570
Belastet fondet	-1.842	-968	-1.208
Årets overføring til fondet	3.000	3.000	1.700
Gavefond 31.12	7.252	6.094	4.062

Det er i tillegg overført 1. mill til kontoen for gaver til allmennyttige formål.



BYENS BANK

STØTTER DEN GODE AKTIVITETEN
LAG OG FORENINGER HAR I BYEN VÅR

2011
1.550.000,-
Satt av til gavefondet

2012
1.900.000,-
Satt av til gavefondet

2013
1.200.000,-
Satt av til gavefondet

2014
1.750.000,-
Satt av til gavefondet

2015
2.150.000,-
Satt av til gavefondet

2016
4.000.000,-
Satt av til gavefondet

2017
4.000.000,-
Satt av til gavefondet



► NOTE 21
KAPITALDEKNING

Kjernekapital	2017	2016
Bankens fond 31.12	370.104	356.855
Gavefond 31.12	7.252	6.094
Immaterielle eiendeler	338	864
Overfinansiering pensjonsforpliktelser	0	0
Ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	0	0
Ren kjernekapital	377.018	362.085

Beregningsgrunnlag	2017	2016
Lokale og regionale myndigheter	4	71
Institusjoner	33.955	31.054
Foretak	34.773	25.493
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	1.404.019	1.197.417
Forfalte engasjementer	4.892	16.567
Obligasjoner med fortrinnsrett	8.100	8.549
Andre Verdipapirfond	32.170	32.125
Egenkapitalposisjoner	63.310	34.884
Øvrige engasjementer	30.250	31.366
Sum beregningsgrunnlag for kredittrisiko	1.611.472	1.377.525

Operasjonell risiko	103.353	95.358
Ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	0	0
Minus nedskrivning på grupper av utlån	0	0
Totalt beregningsgrunnlag	1.714.824	1.472.883

Ansvarlig kapital i prosent	21,99%	24,58%
-----------------------------	--------	--------

► NOTE 22
NØKELTALL

Resultatanalyse (i % av gj.snittlig forvaltningskapital)	2017	2016
Renteinntekter og lignende inntekter	2,54	2,60
Rentekostnader og lignende kostnader	1,06	1,12
Netto rente- og provisjonsinntekter	1,48	1,48

Utbytte og andre innt.av vp. med variabel avkstning	0,10	0,13
Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	0,29	0,34
Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	0,03	0,04
Netto verdiendring og gevinst/tap på valuta/verdipapir	0,03	0,06
Andre driftsinntekter	0,01	0,01
Sum andre inntekter	0,39	0,50

Lønn og sosiale kostnader	0,54	0,51
Administrasjonskostnader	0,37	0,39
Avskrivninger av varige driftsmidler/immatrielle rettigheter	0,05	0,08
Andre driftskostnader	0,17	0,14
Sum driftskostnader	1,14	1,12

Resultat av ordinær drift før tap	0,74	0,86
Tap på utlån, garantier mv	0,03	0,03
Resultat av ordinær drift	0,71	0,83
Skatt på ordinært resultat	0,18	0,18
Resultat av ordinær drift	0,53	0,65

Andre nøkkeltall	2017	2016
Lønnsomhet		
Egenkapitalavkastning etter skatt	4,65	5,55
Kostnadsprosent ekskl. verdipapirer	61,59	58,53
Soliditet		
Egenkapital i % av FVK	11,23	11,89
Likviditet		
LCR	302	245
Tap og mislighold		
Bokført tap i % av brutto utlån	0,04	0,03
Brutto misligholdte lån (>90 dager) i % av brutto lån	0,17	0,66
Brutto tapsutsatte engasjement i % brutto utlån	0,19	0,08
Vekst og innskuddsdekning		
Endring i forvaltningskapital	10,02	4,48
Endring i forvaltningskapital inkl. Verd Boligkreditt	11,74	12,46
Utlånsvekst	10,35	1,43
Utlånsvekst inkl. Verd Boligkreditt	12,27	10,63
Innskuddsdekning	76,67	83,53
Innskuddsvekst	1,28	6,46

Kontantstrømoppstilling	2017	2016
Resultat før skattekostnad	23.152.556	25.101.731
Periodens betalte skatt	-5.541.410	-5.969.005
Ordinære avskrivninger	1.648.089	2.269.549
Gevinst/tap ved salg/nedskrivning av aksjer	-131.224	-355.139
Forskjell mellom kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger i pensjonsordninger	514.165	7.292
Årets Endring tapsavsetning	996.953	798.132
Gaver og/eller overført gavefond	-1.841.939	-966.947
Endring i utlån til kunder før spesifiserte og uspesifiserte tapsavsetninger	-273.188.072	-37.277.496
Endring i utlån til kredittinstitusjoner med løpetid	-2.698.155	-17.013.758
Endring i sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer	7.847.727	-3.768.426
Endring i andre eiendeler og opptjente inntekter	174.066	667.704
Endring innskudd fra og gjeld til kunder	28.277.320	133.733.027
Endring i annen gjeld til påløpne kostnader	963.666	-1.135.964
A Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-219.826.258	96.090.701
Utbetaling ved investering i varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	-513.860	-2.377.402
Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler	-	-
Utbetaling ved investering i aksjer og andeler i andre foretak	-28.163.537	-10.363.536
Innbetalinger ved salg av aksjer og andeler i andre foretak	108.343	1.789.590
B Netto likviditetsendring fra investeringsaktiviteter	-28.569.054	-10.951.348
Endring i lån fra kredittinstitusjoner	729.581	-
Endring gjeld stiftet ved utstedelse verdipapirer	259.525.013	-19.833.685
C Netto likviditetsendring fra finansieringsaktiviteter	260.254.594	-19.833.685
A+B+C Sum endring likvider	11.859.282	65.305.668
Likviditetsbeholdning 01.01.	170.887.762	105.582.094
Likviditetsbeholdning pr. 31.12	182.747.044	170.887.762

Likviditetsbeholdningen består av: Kontanter, løpende innskudd i Norges Bank og utlån til og fordringer på andre kredittinstitusjoner uten løpetid.

►► **UTVIKLING 1990-2017 - NØKKELTALL I 1000 KRONER**

Pr. 31.12	Drifts- overskudd	Innskudd	Utlån netto	I kasser og andre banker	Verdipapirer	Forvaltning og kapital	Fonds	Fonds i % av forvaltning
1990	9.334	293.989	267.193	28.237	40.835	327.943	28.529	8,7
1995	11.577	455.556	426.325	40.459	66.738	542.565	78.762	14,5
2001	16.662	770.703	792.526	63.505	45.193	918.938	138.248	15,0
2002	19.118	875.620	924.606	43.243	50.972	1.037.317	149.370	14,4
2003	17.543	875.364	1.055.919	43.110	59.376	1.175.506	161.414	13,7
2004	18.771	900.104	1.109.315	101.541	64.836	1.293.838	174.211	13,5
2005	23.317	989.775	1.233.176	92.278	75.178	1.420.048	190.327	13,4
2006	22.466	1.126.901	1.412.652	145.768	79.122	1.660.103	211.250	12,7
2007	25.507	1.236.871	1.585.499	172.871	83.679	1.865.878	228.419	12,2
2008	23.643	1.361.008	1.761.173	225.607	78.470	2.093.013	243.836	11,6
2009	23.226	1.441.051	1.913.373	195.265	105.350	2.241.429	259.903	11,6
2010	25.960	1.490.460	1.945.707	273.442	87.126	2.332.280	277.682	11,9
2011	19.143	1.558.114	2.069.316	220.413	94.475	2.417.931	288.574	11,9
2012	21.046	1.711.120	2.307.945	214.913	83.705	2.639.763	301.651	11,4
2013	20.854	1.841.190	2.454.774	156.068	140.869	2.768.904	315.353	11,4
2014	26.756	1.947.968	2.510.563	258.769	93.636	2.883.433	333.029	11,5
2015	19.339	2.071.286	2.602.437	130.258	170.258	2.922.045	344.800	11,8
2016	25.102	2.205.019	2.639.714	212.577	183.521	3.052.969	362.949	11,9
2017	17.334	2.233.296	2.904.847	277.134	204.088	3.358.983	377.356	11,2



►► REVISORS BERETNING TIL GENERALFORSAMLINGEN I LILLESANDS SPAREBANK

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Lillesands Sparebank, som viser et overskudd på kr. 17.334.034. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap og kontantstrømpstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og noter til regnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og freskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2017, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og gos revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styret og daglig leders ansvar for regnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- *identifiserer og anslår risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.*
- *opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.*
- *evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.*

- *konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.*

- *evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende ransaksjonene og hendelsene på en måte som gir ett rettviseende bilde.*

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

►► UTTALELSE OM ØVRIGE LOVMESSIGE KRAV

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger har vi funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisjonskontroll av historisk finansiell informasjon", mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Kristiansand 15. februar 2018
PricewaterhouseCoopers AS



Kai Arne Halvorsen
Statsautorisert revisor

►► STYRET

Styret

Torkil S. Mogstad *Leder*
Inger Vollstad *Nestleder*
Knut Harald Kvifte
Heikki E. Systad
Karin G. Hagen *Ansattes rep.*

Varamedlemmer

Brit Lauvrak Andersen
Sverre Tønnessen
Niklas Grønning *Ansattes rep.*

►► GENERALFORSAMLING

Innskytervalgte

Steinar Sandberg
Bente Sophie Ribe Lauritzen
Kari Berntsen
Espen Sjølund
Wenche Østby
Ove Cornelius Olsen
Reidun Åsbø Salvesen
Petter Aabye
Anders From
Kirsten Vennesland
Odd Nordvoll
Ragnhild H. Thomassen

Varamedlemmer

Mona S. Haldorsen
Merete Moen
Bjørn Mariussen
Kristoffer Thomassen

Kommunevalgte

Heidi Mæsel Oftedahl
Halvor Rismyhr
Ingebjørg Ribe Rudihagen
Marie Vallesverd Dannevig

Kommunevalgte varamedlemmer

Leiv Per Olsen
Bente Ekra Grimenæs

Valgkomité

Marie Vallesverd Dannevig
Anne Lise Hodne Eriksen
Kari Berntsen

Valgkomité varamedlem

Steinar Sandberg

Ansattes representanter

Ellen Endresen
Anne Brit Gundersen
Gudrun Birkeland
Anne Lise Hodne Eriksen

Ansattes varamedlemmer

Nils Arne Tveite
Svein Sandåker

►► BYENS BANK I 165 ÅR

Lillesands Sparebank ble grunnlagt i 1852 med et grunnfond på 273 spesidaler.

Direksjonen var bredt sammensatt med sakfører, lensmann, to kjøpmenn, konsul og kirkesanger. Siden har banken utviklet seg i takt med endringene i lokalsamfunnet. Gjennom over 160 år har de fleste i Lillesand hatt sparepenger eller lån i sparebanken. Det lokale næringslivet har hatt stor nytte av en bank som kjenner lokalmarkedet til fingerspissene. I dag er Lillesands Sparebank en moderne bank med et fullverdig tilbud til privat- og bedriftskunder. Samtidig er banken stolt av sin historie, og er fortsatt levende opptatt av å bidra til positiv utvikling i Lillesand!